

Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi

The Journal of International Social Research

Cilt: 7 Sayı: 34 Volume: 7 Issue: 34

www.sosyalarastirmalar.com Issn: 1307-9581

ÜRGÜP BOYALI KÖYÜ CAMİ MİHRABI BOYALI VİLLAGE ÜRGÜP MOSQUE MİHRAP

Mehmet PINAR*

Öz

Mihrap, dini yapılarda namaz kılmak için kible yönünü gösteren mimari bir elemandır. İslâmiyetin başlangıç yıllarında, kible duvarında nişten ibaret olan mihraplar, zamanla bir cephe düzeni meydana getirecek şekilde tasarlanarak gerek şekil, gerekse süsleme bakımından, İslâm Sanatı içinde, dini mimarının en önemli elamanlarından biri haline gelmiştir.

Türk-İslâm Devri içerisinde Nevşehir'deki mihraplar, Anadolu'daki mihrapların küçük bir bölümünü oluşturur. Nevşehir'in dini mimarisini incelediğimizde mihraplar, XIV. yüzyıldan XX. yüzyıl başlarına kadar geniş zaman dilimine yayılmaktadır.

Bu makalede, mihrabında dönerli sütunlara sahip olması ile diğerlerinden farklılık gösteren Ürgüp Boyalı Köyü Camii mihrabı tanıtılarak değerlendirilmeye çalışılacaktır.

Anahtar Kelimeler: Nevşehir, Cami, Mihrap, Sütunce, Boyalı Köyü Camii.

Abstract

The mihrab, indicating the direction of the qibla for prayer religious buildings as it is known is an architectural element. The early years of Islam, Mecca and a niche with a simple wall niches, over time, have been designed so as to form a front lay out shapes, as well as in terms of embellishment, in Islamic art, religious architecture has become one of the most important parts.

Anatolian Turkish-Islamic Period altars in Nevşehir mihrapları'nın creates a small portion. Mosques and examine the altars of Nevşehir, 14 -20th century period of time until the beginning of century spread wide.

This article differs from others by having rotating mihrap of Urgup introduced Painted Village Church atlar will be evaluated.

Keywords: Nevşehir, Mosque, Mihrap, Pillars, Boyalı Village Mosque.

GİRİŞ

Mihrap; cami mescit ve namazgâhlarda, kible yönünü gösteren ve imamın cemaat önünde durarak namaz kıldırmasına mahsus olan yer (Arseven, 1950:1347). Camilerde yada ibadet mekânını içeren başka yapı türlerinde, kible yönünü göstermek amacıyla yerleştirilen mihraplar İslâm mimarlık ve süsleme sanatı açısından büyük önem taşır (Renda, 1977: 311). Kelime VII. yüzyıldan sonra cami mescit vb. yerlerde Kâbe yönünü gösteren, duvarda bulunan ve imama ayrılmış olan oyuk veya girintili yer anlamında (Bozkurt, 2007:8-9), İslâm Sanatına özgü bir mimari elamanı adlandırmak için kullanılmıştır (Erzincan, 2005: 31).

İlk zamanlarda kible yönü, renkli bir çizgi veya üzerinde belirli işaretler bulunan bir taşla gösterilirdi (Anonim, 1994:124). Mihrap genel itibarıyla yoğun tezyinatlı ve caminin kible duvarında yer alan içbükey bir niştir. Mihrap konusundaki en yaygın açıklama namazın kılınacağı yönü belirtilmiş olmasıdır (Grabar, 1998: 93).

*Öğr. Gör., Mustafa Kemal Üniversitesi, S.T.M.Y.O., Mimarlık ve Şehir Planlama Bölümü.

Resûlullah'ın (SAV) Mekke'deki evinin suffasındaki kalın direklerden yapılmış olan mihrabın kiblesi Kudüs'tü. Medine'ye hicretten sonra yapılan Mescid-i Saadet (Mescid'i Nebi)'nin mihrabı da yine Kudüs'e doğruydu. Kâbe'nin arkada kalması, Peygamber efendimizin kalbinde üzüntü uyandırmakta olduğundan, Hicretin ikinci yılında nazil olan âyet-i kerimede emredildiği üzere Müslümanların kiblesi, Kâbe'ye çevrilmiş (Bozkurt, 2007: 11) ve bu değişime paralel olarak daha önce işaret ettiğimiz üzere Mescid-i Nebi'nin tanziminde de bazı değişiklikler olmuş ve önceleri kuzey duvarı kible istikameti iken, sonra güney duvarına dönerek namaz kılınmıştır (Yılmaz, 1999:100).Hz. Muhammed (SAV), Medine'deki Mescid-i Nebevi'de kibleyi işaret eden bir ağaç veya kaya parçasına yakın konumda namaz kıldırılmaya başlamıştır. Hz. Muhammed (SAV)'in namaz kıldırıldığı bu yer, ahşap mihrap, Kâbe'ye çevrilmiş olmak şartıyla her İslam diyarının mimarisine göre çeşitli şekiller almıştır (Pınar, 2011:8).

Kur'an-ı Kerim'de "mihrap" beş ayette geçmektedir. Bunlardan üçünde ,Âl-i İmrân 3/37, 39; Meryem 19/11, Hz. Zeke-riyyâ'nın mâbeddeki özel mekâna giriş çıkışından ve orada namaz kılışından diğerinde ise (Sâd 38/21) Hz. Dâvûd'un mâbeddeki özel bölmesinden ve aralarındaki ihtilâfı çözmesi için iki kişinin ona gelişinden söz edilir. Kur'an-ı Kerim'in bir ayetinde Sebe' sûresi (34/13) de mihrabın çoğulu olan mehârîb "yüksek ve ih-tişamlı binalar, korunaklı yüksek mekânlar, kaleler, saraylar, mâbedler" gibi mânalarla açıklanmıştır. Ayetlerde mihrabın: mabed, mescit, mahfil(maksure) ve kale(-ler) yüksek ve ihtişamlı binalar karşılığında "özel bir mekân"ı ifade etmeye yönelik kullanıldığı anlaşılmaktadır (Erbay,2005:30). Mihraplarda Standartlaşan yazılardan bir tanesi de Ali İmran Suresi'nin 37. ayetinden devşirilen "külleme dehale aleyha Zekeriyya'l-mihrabe" şeklindeki kısımdır. Camilerin mihrap duvarlarında yer alan bu yazı, "Hepiniz Zekeriya'nın mihrabına girin" şeklinde tercüme edilebilir(Garan, 2013:5).

VIII.yüzyıla kadar İslam dünyasındaki Cami mihraplarında "yarım daire şeklindeki niş" biçimli bir mihrabın uygulandığı cami bilinmemektedir.İlk mihrabın nerede,ne zaman,kim tarafından,nasıl ve hangi düşünce doğrultusunda şekillendirildiği hakkında maddi verilerin ve dönem kaynaklarının yetersiz kalması,konu hakkında farklı söylemlerin doğmasına sebep olmuştur (Çam, 1994:157-159).

VIII. yüzyıldan sonra ise kible duvarının ortasına bir hücre oyularak mihrabın temeli atılmıştır. Daha sonra mihrabı oluşturan elemanlar zamanla gelişerek genel bir mihrap şeması oluşturulmuştur. Bu mihrap şeması bölgelere göre farklılıklar göstermektedir (Bakırer, 1976:1).IX. yüzyıldan sonra camilerde, dış portallere eş düzeyde bir süsleme programı ile iç mekânın en önemli ögesi niteliğine kavuşan mihraplarda yazı şeritleri ve bitkisel süsleme egemen olmuştur. Kenar şeritleri, köselik ve tepelikler, kemer ve kavsaralar girift bitkisel motiflerle kaplıdır (Renda, 1977:312). İslam mimarisinde yarım daire niş şeklindeki "ilk mihrap" ise, Emevi Halifesi Velid Bin Abdülmelik Dönemi'nde (H.705-715)Medine Valisi olan Ömer Bin Abdülaziz(H.706-712) tarafından gerçekleştirilen Mescit-i Nebevi'nin yeniden inşasında ortaya konulmuştur (Baer, 1985: 8-19).Bu yarım daire niş şeklindeki ilk mihrabın Hz. Muhammed'in Medine'deki evinin avlusunda namaz kıldırırken yüzünü döndüğü noktayı işaret etmek ve onun imam olduğunu hatırlatmak gibi simgesel bir işlevi vardı. Bu mihraptan günümüze bir şey kalmamıştır (Bozkurt, 2007:12). Anadolu'nun 1071 Malazgirt Savaşı'ndan sonra hızlı bir şekilde Türkleşip İslamlaşmasına bağlı olarak, bu coğrafyadaki ilk Türk-İslam mimarisinin temelleri atılmıştır. Anadolu Selçuklu Devleti öncesi kurulan Anadolu Beylikleri ve Anadolu Selçuklularında faaliyet gösteren yapı ustaları ve sanatkârlar, geleneksel üslup özellikleri ile Anadolu'nun yerel kaynaklarını büyük bir beceriyle birleştirerek, özgün bir mimari sentez meydana getirmişlerdir. Bu bağlamda XII.ve XIII.yüzyılları kapsayan erken dönem Anadolu Türk Mimarisi'nde yapılan mihraplar, üslup ve tasarım özellikleri bakımından önemli bir yere sahiptir.

Anadolu Selçuklularının XIV.yüzyıl başlarında egemenliklerini yitirmeleri sonrasında uç beyleri başta olmak üzere, sayıları yirmi beşe varan Anadolu Beyliği

bağımsızlığını ilan etmiştir. Anadolu'da XIV. ve XV. yüzyılları kapsayan Beylikler devrinde, Karamanoğlu başta olmak üzere Anadolu'nun iç kesimlerinde kurulan Beylikler mimarilerinde Selçuklu üslubunu büyük ölçüde devam ettirirken, Anadolu'nun batısında kurulan beyliklerin eserlerinde bazı değişikliklere ve yeni denemelere gidildiği görülmektedir (Bozkurt, 2007:13-16).

Anadolu Selçuklu sonrası kurulan Beylikler devri mihrapları Selçuklu karakterini taşımanın yanında alçı, ahşap, özellikle de mermer ve renkli sır tekniğinde çini malzeme kullanımıyla farklılık göstermektedir.

Mihraplar, devirlerine göre yüksek bir şekil almış; taşları, yan sütunları sanatkârane surette çinilerle bezenmiş olduğu gibi, alçı kabartma süslemeli yahut mermerden veya ahşap oyma süslemeli olarak yapılmıştır (Anonim, 1994:124).

A. Selçuklu'lardan itibaren cami ve mescit planlarında mihrap, bazen binadan çıkıntı şeklinde yada duvar içine girintili bir tarzda yapılmıştır. Osmanlı Devrinde, daha büyük boyutlu camiler yapılırken, mihraplar da dikey olarak inceltilerek yükseltilmiştir. Erken dönem Osmanlı mihrapları, Anadolu Beylikleri dönemi mihrapları ile çağdaş bir gelişim içerisinde. A. Selçuklu etkilerinin yanı sıra yeni arayışların da hissedildiği Osmanlı Beyliği dönemi mihrapları XV. yüzyıldan itibaren klasiğe yakın ilk örneklerin verilmeye başlandığı, bir hazırlık sürecini yansıtmaktadır. Nitekim, XIV. yüzyılın ikinci yarısından XV. yüzyılın ikinci yarısına kadar olan dönemde Bursa ve Ankara çevresinde gelişen alçı mihraplar daha çok Selçuklu geleneğini yansıtmaktadır. Osmanlı'nın klasik döneminde, büyük bir kısmı başkent İstanbul'da olmak üzere belirli taşra eyaletlerinde de yaptırılan selâtin külliyesi ve devlet erkânı camilerinin mihrapları, tasarım ve süsleme özellikleri bakımından bir üslup birliğini yansıtmaktadır. Beyaz mermer ana yapı malzemesi olmak üzere, cephe düzeninde silme ve mukarnas işçiliklerinin hâkim olduğu klasik dönem Osmanlı selâtin cami mihrapları, süsleme açısından yalın ve ağır başlı bir tutum içerisinde. Geç dönem Osmanlı Camii mihraplarında ise, batılı üslupların etkisiyle baş gösteren yeni tasarımlar hâkimdir (Bozkurt, 2007:260).

Oleg Grabar, mihrabın simgeciği dışında "Kurtuba örneğinde görülen biçimiyle insanlara tanrısal lütfun yolunu açan bir kapı görünümü gibi gizemli bir yan anlam"(Grabar, 1998: 120) taşıyabileceğinden bahseder. Sonuçta mihrap, işlevsel özelliğinin yanında simgesel boyutu ile de cami tasarımına katılan dini bir motif olup, İslam mimarisinde ibadet mekânını yönlendiren yapı elamanı olarak önem taşımaktadır.

Ürgüp Boyalı Köyü Camii Mihrabı'nın tanıtımı:

Nevşehir mihrapları içerisinde, mihrabının dönerli sütuncelere yer verilmesi bakımından farklılık gösteren mihraplardan biri de Boyalı Köyü Camii mihrabıdır. Bu cami, Ürgüp ilçesinin 7 km. doğusunda, Boyalı Köyü'nde yer almaktadır.

Boyalı Köyü Camii, cami giriş kapısı üzerinde bulunan kitabesine göre H.1290 (M.1873) tarihinde yaptırılmıştır (Fotoğraf 1). Banisi Hacı Osman Efendi'dir (Eravşar, 1993:66). Cami inşaat esnasında bedeli İstanbul'dan Boyalı Hacı Osman Efendi tarafından karşılanmıştır. Hacı Osman Efendi'nin Boyalı olduğu ve sarayda üst düzey görevde bulunduğu ifade edilmektedir. Cami, mimaride kullanılan teknik ve süsleme sanatlarından hareketle Rum ustalara yaptırılmıştır (Pınar, 2011:88-89).

KİTABE:

Banisi bu caminin bir beyaz-ı nam ehl-i hayr
Terk edip bünyadına âlemde atmıştır temel
Eyleyip itmam doküzyüz doksana tarih düşüp
Bu ibadethaneyi vaz-i eylemişti bi-bedel
Köhneldiesgâmette düşüp oldu harap
Rüzigar-ı bi-mürüvvet rukine virdi helal
İstimaitikte ey mümin müezzin nalesin

Eyle tathir vaz-i bi camii zibayegel
İhtida eyle imama haka dinin kıl eda
Olma gafil iste kâfi mağfirettir bu mahal
Düşüm tarih geda-i mağfiret zeccâdesin
1290 serd-i ziba cami yaptı Hacı Osman(Eravşar, 1993:
66).

Cami, güney-kuzey doğrultusunda mihraba dik üç sahuna ayrılmış bazilika plan tipinde yapılmıştır. Caminin kuzey cephesinde, üzeri tonozlarla kapatılmış iki parçalı silindirik sütunlar ve bitkisel motifli sütun başlıkları üzerine oturtulmuş yuvarlak kemerli yanlara açık son cemaat bölümü yer almaktadır (Pınar, 2011:87) (Fotoğraf 2). Caminin harim giriş kapısı, kuzey cephede ve orta ekseninde yer almaktadır. Caminin basık kemerli ve iki renkli taştan örülmüş giriş kapısı üzerinde, 1290 tarihi düşülen kitabesi yer almaktadır.

Harim kısmı mihraba dik üç sahuna ayrılmıştır. Bazilikal plan şemasında olduğu gibi harimin orta sahnı, yan sahnılardan geniş ve yüksek tutulmuştur. Sahnınları üzeri beşik tonozla örtülmüştür(Fotoğraf3-4).Harim bölümünün kuzeydoğu cephesinde yerden yaklaşık 1 m yüksekliğinde ve caminin doğu beden duvarına 45 cm derinliğinde oyulan niş yer almaktadır. Bu bölüm vaaz kürsüsüdür. Vaaz kürsüsünün ön kısmında yarım silindirik silmeler ve bunların üzerinde silmelerle çerçevenin içlerinde damla ve bitkisel motiflerin bulunduğu panolar yer almaktadır(Fotoğraf 5).Caminin güneyinde mihrabın hemen sağında taş minber bulunmaktadır.Caminin orijinal minaresi, kuzeybatı cephe duvarının üzerinde köşk minare şeklinde olup, hemen yanında sonradan eklenen silindirik gövdeli tek şerefeli minare yer almaktadır. Harim, kuzey-güney ve batı yönlerinden açılmış iki sıra olmak üzere toplam 10 pencere ile aydınlatılmaktadır.Caminin Batı cephesinde yer alan dört pencerede basık kemerli boş pencere alınlıklarına yer verilmiştir (Eravşar, 1993:67-69) (Fotoğraf 6).

Caminin mihrabı;

Yapıdaki Yeri: Güney duvarının ortasında yer almaktadır. Mihrap nişi duvar kalınlığı içinde kalmaktadır.

Malzeme ve Teknik: Kesse taştan yapılmıştır.

Boyutu:1.95 cm genişliğinde, 3.80 cm yüksekliğindedir(Çizim.1).

Elemanlar:

Tepelik: Yoktur.

Çerçeve ve Kenar Bordürleri: Yoktur.

Alınlık: Tüm cepheye hâkim olan mihrap alınlığı 232 cm genişliğinde ve 15 cm yüksekliğinde dikdörtgendir. Alınlık bezemesiz ve boş bırakılmış olup, alınlık dış kenarlarda kademeli silmelerle çerçevenin içindedir(Fotoğraf 7).

Köşelik: İki parçadan oluşan mihrap köşeliğinin yüzeyi boş bırakılmıştır.

Kemer: Yoktur.

Mihrap Nişi:

Kavsara: 1.20 cm genişliğinde 50 cm yüksekliğinde olan yarım kubbe şeklindeki kavsara içi boş bırakılmıştır(Fotoğraf 8).

Nişin Alt Kısmı: Yarım daire planlı mihrap nişi 1.23 cm genişliğinde, 2.50 cm yüksekliğinde ve 65 cm derinliğindedir. Nişin yüzeyi bezemesiz bırakılmıştır.

Sütünceler: Mihrap nişini iki yandan sınırlandıran poligonalsütünceler20 cm çapında, 1.40 cm yüksekliğindedir(Fotoğraf 9). Sütünceler8 cm yüksekliğinde kademeli silmelerden oluşturulmuş olan ayaklar üzerine oturur(Fotoğraf 10). Sütünceler Anadolu Selçuklu Cami mihrablarının bazısında görüldüğü gibi dönerlidir. Sütünceler, yukarıda külâh şeklinde kanalların içine oturmaktadır. Bununla birlikte bunların bir parçasıymış izlenimini de vermektedir. Bunların üzerinde ise sütun başlıklarında ki

formları hatırlatan belirsiz akant yaprakları gibi gözüken ve yine uçlarında volütlü kabartma başlıkları olan 16 cm yüksekliğinde sütun başlıkları vardır (Pınar, 2011: 88) (Fotoğraf 11).

Oturmalık: Yoktur.

KARŞILAŞTIRMA VE DEĞERLENDİRME

İslâm mimarisinde mihrap, ibâdet mekânını yönlendiren yapı elemanı olarak önem taşımaktadır. Mihrap, mimarideki işlevsel özelliklerinin yanı sıra, süsleme programının da temel uygulama alanlarından birisidir (Bozkurt, 2009: 327).

Mihrap elemanlarının önemli bölümlerinden biride sütunlardır. Sütunlar mihraplarda niş bölümünün ağız kenarlarına, süsleme amacıyla yerleştirilen sütun görünümü elemanlardır (Bozkurt, 2007:8). Aynı zamanda sütunlar mihrap nişinin köşelerine bağlanarak, nişle kenar bordürleri arasındaki bağlantıyı meydana getirirler. Mihrap nişinin iç ve dış köşelerine yerleştirilen sütunlar, mihrabın genel görünüşü yumuşatmakla birlikte mihraba da zenginlik ve hareketlilik katmaktadır (Bakırer, 1976: 79).

Nevşehir mihrapları içerisinde Ürgüp Boyalı Köyü Cami mihrabında dönerli sütuncelere yer verilmiştir. Boyalı Köyü Cami mihrabı, Nevşehir mihraplarında görülen sütuncelerden bugün hala statik özelliğini kaybetmemiş döner vaziyette sütunları olmasıyla farklılık göstermektedir.

Boyalı Camii mihrabını dıştan sınırlandıran sütunlar, silindirik ve Anadolu Cami'lerinin birçoğunun mihrabında görüldüğü gibi dönerlidir. Sütuncelerin başlık bölümünde, külah şeklinde kanalların içine oturmakta ve kanallar içerisinde kendi etrafında dönebilmektedir. Bununla birlikte sanki bunların bir parçasıymış izlenimini de vermektedir. Dönerli sütuncelerin üzerinde ise sütun başlıklarındaki formları hatırlatan belirsiz akant yaprakları gibi gözüken ve yine uçlarında volütlü kabartma başlıkları olan 16 cm yüksekliğinde sütun başlıkları vardır. Mihraplarda dönerli sütun kullanılması amacı, yapının genelde eğimli arazide kurulması ve bu sebepten dolayı ilerleyen zamanlarda yapının temellerinde meydana gelebilecek herhangi bir oynamanın kolay fark edilebilmesi ve buna yönelik önlemleri almak için bu tarz dönerli sütunceler yerleştirilmiştir. Dönerli sütuncelerin kendi etrafında dönmemesi yapı zemininde bir aksaklığın olduğunu gösterir. Yapıların temellerinde meydana gelebilecek sorunlar eğer giderilmezse küçük ölçekli bir deprem sırasında daha büyük sorunlara sebebiyet verebilir. Ürgüp Boyalı Köyü Cami mihrabında görülen döner sütuncenin en yakın benzer örneğini Ürgüp'e yakın sayılabilecek M.1281-82 tarihli Develi Ulu Cami'nin mihrabında görülmektedir (Eravşar, 1993:70) (Fotoğraf 12). Dönerli sütuncelerin bir diğeri de yine Ürgüp'e yakın olan M.1238 tarihli Kayseri Huand Hatun Cami mihrabında burmalı dönerli sütunceler şeklinde görülmektedir (Fotoğraf 13). Osmanlı döneminde yapılmış olan cami mihraplarına baktığımızda ise bölgeye en yakın örnek olan M.1725-26 tarihli Kahramanmaraş Kazancı Cami mihrabında da mihrap nişinin etrafını sınırlayan dönerli sütuncelere yer verilmiştir (Fotoğraf 14-15). Ürgüp Boyalı Köyü Cami mihrap sütuncelerinin bir benzeri Hatay uzunçarşı içinde yer alan, yapım tarihi tam bilinmeyen ama V.G.M. Arşivi'ndeki Osmanlı dönemine ait eski tarihli belgede, Müftü El Hac Mehmet Efendi Bin El Hac Ali Efendi ve Rüfekasının H.1132 (M.1720) tarihli onarım vakfiyesine sahip olan Mahremiye Cami mihrabında uygulanmıştır (Şancı, 2006:168). Sütunceler Boyalı Köyü Camii mihrabında olduğu gibi süslemesiz ve silindirik olarak yapılmıştır (Fotoğraf 16). Aralarındaki tek farksa sütun başlıklarının farklı olmasıdır. Artuklular döneminde M.1198-1199 yılları arasında yaptırılan Mesudiye Medresesi mihrabında da dönerli sütuncelere yer verilmiş olup Anadolu mimarisinde mihraplarda dönerli sütun uygulaması ilk kez bu yapıda uygulanmıştır (Fotoğraf 17). Mesudiye medresesinde, medresenin mihraba yakın olan pencerelerden birisi üzerindeki kitabede Halepli Usta Cafer İbni Mahmut'un ismi geçmektedir (Aslanapa, 2007: 79). Medrese ustasının Halepli olması ve Suriye'deki

Zengi mimarisinin özelliklerini yansıtan, H.569 (M.1173-74) ile H.596 (M.1199-1200) tarihli Halep Şadbahtiye Medresesi mihrabında da dönerli sütüncelere yer verilmiş olması ve ayrıca Halep Şadbahtiye Medresesi yapım tarihinin Mesudiye Medresesinden daha önce olması sebebiyle, mihraplarda dönerli sütüncelerin kullanımının Anadoluya, Suriye'deki zengi mimarisin yansımalarıyla Halepli ustalar aracılığıyla geldiği ve bu ilk etkileşim örneklerinin Artuklular döneminde Diyarbakır Mesudiye Medresesi mihrabında görüldüğü söylenebilir.

SONUÇ

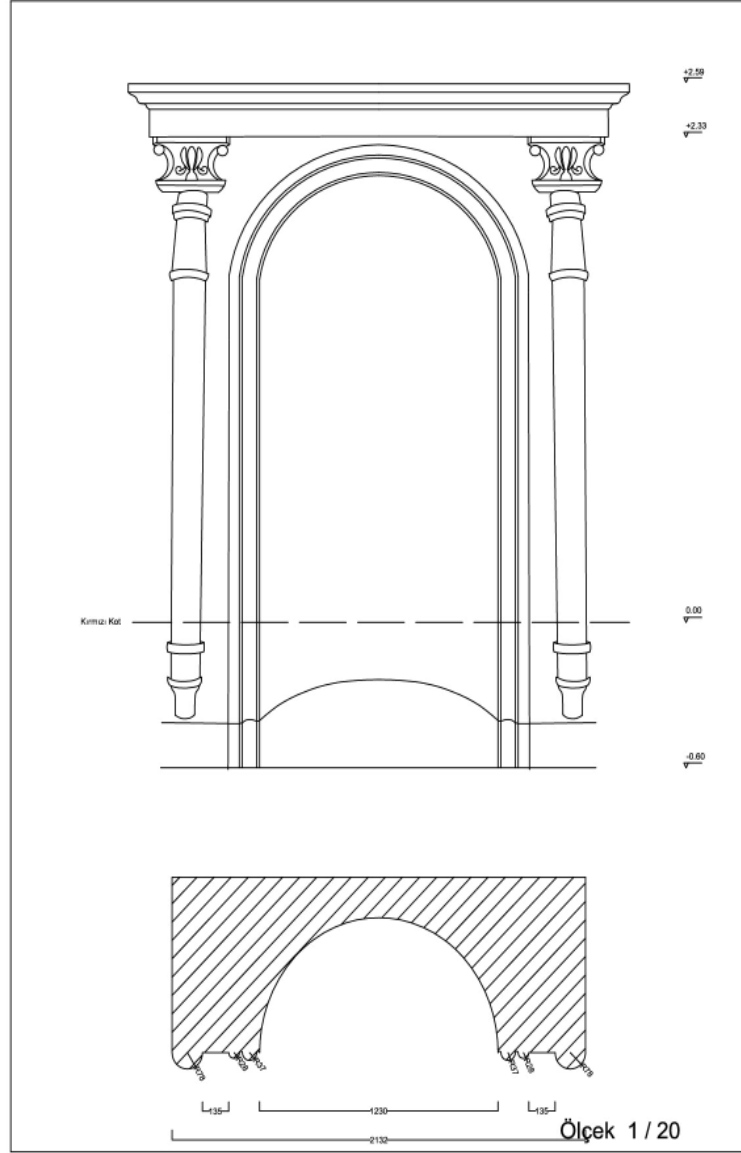
Türklerin Müslüman olmasıyla birlikte, mimari alandaki yeni oluşumlardan mihraplar da büyük ölçüde etkilenmiştir. Özellikle Anadolu'da, Selçuklu Devri'nde başlayıp, Beylikler devrindeki yeni arayışlarla gelişen ve mütakâmil manada Osmanlı'da klasik devrini yaşayan Türk-İslam mimarisinin cami, mescid ve türbelerinde en dikkate şayan elemanını mihraplar oluşturmaktadır (Top, 2002:117).

Nevşehir mihrapları, Anadolu Türk-İslam mihrapları içerisinde küçük bir bölümü oluşturur (Pınar, 2011:134).Nevşehir mihrapları incelendiğinde her döneme ait örneklerle karşılaşılması, bunun neticesinde bir il ölçeğinde mihrapların dönemlerin özelliklerine göre değişimi, gelişimi ve yeniliklerini takip edebilmemiz ve mihraplarda kullanılan malzemelerin yapıldığı dönemin ekonomik durumunu ve sanata bakışlarını yansıtabilmesi bakımından oldukça önemlidir.

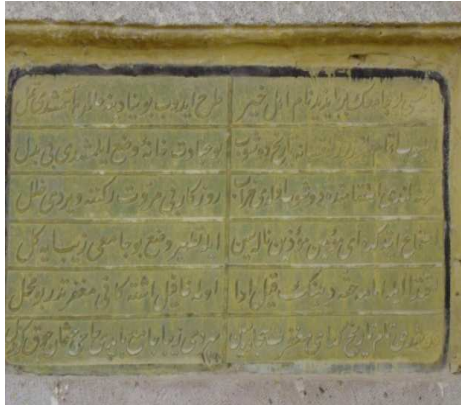
Boyalı Köyü Cami mihrabı, Nevşehir mihrapları içerisinde,yapının temelinde meydana gelebilecek oynama ve kaymaları saptamaya yarayan, mihrap nişi etrafında dönerli kontrol sütüncelerine sahip olması bakımından önemlidir.Ayrıca Anadolu mihrapları içerisinde, mihrap nişi etrafında dönerli sütüncelerin uygulama örneğinin Artuklularla başlaması,bu uygulamanın Suriye zengi mimarisine ait olması ,A.Selçuklu ve Osmanlı döneminde de çok az örnekle bunun devam ettirilmesi ve de Osmanlı'nın son dönemlerinde Ürgüp Boyalı Köyü Camii'nde de bu tarz bir uygulamanın görülmesi oldukça önemlidir.

KAYNAKÇA

- ANONİM, (1994)."Mihrap", *Yeni Rehber Ansiklopedisi*, C.14, s.124.
- ARSEVEN, C. Esad (1950)."Mihrap", *Sanat Ansiklopedisi*, C.3, s.1347.
- ASLANAPA,Oktay (2007). *Anadolu'da İlk Türk Mimarisi Başlangıç ve Gelişmesi*,Ankara:Atatürk Kültür Merkezi Yayınları.
- BAER, Eric (1985)."The Mihrap in the Cave of the Dome of the rock" , *Muqarnas*, Volume: 3,s.8-19.
- BAKIRER, Ömür (1976). *On üç ve On dördüncü Yüzyıllarda Anadolu Mihrapları*, Ankara:Türk Tarih Kurumu Yayınları.
- BOZKURT,Tolga(2007). *Osmanlı Selâtin Camii Mihrapları*, Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi, Konya:Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- BOZKURT, Tolga(2009). "İstanbul-Üsküdar'daki Hanım Sultan Camilerine Ait Mihraplar", *Üsküdar Sempozyumu IV*, s.327.
- ÇAM, Nusret (1994). *İslam'da Sanat Resim ve Mimari*, Ankara: Elektronik İletişim.
- ERAVŞAR, Osman (1993). *Ürgüp ve Çevresindeki Türk-İslam Devri Yapıları*, Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi, Konya: Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ERBAY, Erdoğan (2005)."Mihrap", *T.D.V. İslam Ansiklopedisi*, C.30, s.31.
- ERZİNCAN,Tuğba (2005)."Mihrap", *T.D.V. İslam Ansiklopedisi*,C.30, s.31.
- GARAN, Özcan (2013). "Zekeriya'nın Mihrabı", *Medhal Dergi*, S.97, s.5.
- GRABAR, Oleg (1998). *İslam Sanatının Oluşumu*, (Çev.Nuran Yavuz), İstanbul: Yapı-Kredi Yayınları.
- PINAR, Mehmet (2011). *Nevşehir Mihrapları*, Yayınlanmamış Y.Lisans Tezi, Kayseri:Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- RENDA, Günsel (1977)."Anadolu'daki Mihrapların Dili", *O.D.T.Ü. Mimarlık Fakültesi Dergisi*, C.3, S.2, s.311-312.
- ŞAHAN, Hacer (2009). *Karamanoğulları Dönemi Cami ve Mescitlerinde Yer Alan Mihraplar*, Yayınlanmamış Y. Lisans Tezi, Kayseri: Erciyes Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ŞANCI, Fuat (2006). *Hatay İlinde Türk Mimarisi*, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara: Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- TOP, Mehmet (2002). "Ortaçağ Türk Mimarisinde Mihrap", *Türkler*, C.6, s.87-105.
- YILMAZ, Can (1999). *İslam'ın Kutsal Mabetleri*, Samsun: Sidre Yayınları.

Çizim 1: Boyalı Köyü Camii Mihrabı Plan ve Genel Görünüşü

Fotoğraf 1 : Cami Kitabesi

Fotoğraf2 :Cami Son Cemât Bölümü

Fotoğraf 3 : Cami İç Mekanı

Fotoğraf 4 :Cami İç Mekanı

Fotoğraf 5 :Cami Vaaz Kürsüsü

Fotoğraf 6 : Cami Batı Cephesi

Fotoğraf 7 : Boyalı Köyü Camii Mihrabı Genel Görünüşü

Fotoğraf 8 : Kavsara

Fotoğraf 9 : Mihrabı Dış Fotoğraf

10 : Mihrabı Dış Yanlardan Yanlardan Sınırlayan Sütunce Kaideleri

Fotoğraf 11 : Mihrabı Dış Yanlardan Sınırlayan Sütunce

Başlığı Fotoğraf 12 : Develli Ulu Cami Mihrabı

Fotoğraf13 :KayseriHunat Hatun Cami Mihrabı Fotoğraf 14 :K.Maraş Kazancı Cami Mihrabı

Fotoğraf15 :Kazancı Cami Mihrap Sütuncesi Fotoğraf 16 :Hatay Mahremiye Cami Mihrabı

Fotoğraf 17: Diyarbakır Mesudiye Medresesi Mihrabı